

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง การจัดสวัสดิภาพช้างในปางช้าง

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การจัดสวัสดิภาพช้างในปางช้าง พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ปางช้าง” หมายความว่า สถานที่ที่มีการเลี้ยงช้างไว้เพื่อใช้เป็นพาหนะ เพื่อใช้งาน เพื่อใช้ในการแสดง เพื่อใช้ในกิจการท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการศึกษาและการอนุรักษ์ ไม่ว่าจะมีการแสวงหาผลประโยชน์โดยตรงจากช้างหรือไม่ก็ตาม

“เจ้าของช้าง” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองช้าง หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

“ความทุกข์” หมายความว่า ผู้เลี้ยงช้าง หรือผู้ดูแลช้าง

ข้อ ๔ เพื่อให้ช้างในปางช้างได้รับการเลี้ยงหรือการดูแลให้มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัย มีที่อยู่ อาหารและน้ำอย่างเพียงพอ ให้เจ้าของช้างและความทุกข์ดำเนินการจัดสวัสดิภาพช้างตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการด้านอาหารและน้ำ

(ก) จัดให้ช้างได้รับอาหารที่มีคุณภาพ ปริมาณ ความหลากหลายของอาหาร และความถี่ของการให้อาหารอย่างเหมาะสมและเพียงพอ วันละไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔ ของน้ำหนักตัว

(ข) จัดให้ช้างได้รับน้ำที่สะอาดและเพียงพอตลอดทั้งวัน

(ค) จัดให้ช้างได้รับอาหารเสริมและแร่ธาตุอย่างเหมาะสม

(๒) การจัดการด้านพื้นที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

(ก) จัดให้ช้างอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ มีอุณหภูมิที่เหมาะสม อากาศถ่ายเทสะดวก

(ข) มีโรงเรือนหรือสถานที่พักสำหรับช้างระหว่างวันในกรณีที่ช้างไม่ได้ทำงาน

(ค) มีโรงเรือนหรือสถานที่พักสำหรับช้างในช่วงเวลากลางคืนซึ่งมีพื้นที่อย่างเพียงพอที่ช้างจะสามารถลุกขึ้นยืน เดิน และลงนอนได้โดยสะดวก

- (ง) มีสถานที่ให้ช้างหลบแดดและฝนได้อย่างเพียงพอสำหรับช้างทุกเชือก
 - (จ) จัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลออกจากปางช้างอย่างเหมาะสม
 - (ฉ) มีหลัก หรือหมุด และอุปกรณ์มัดล่ำนที่ปลอดภัย หรือมีวิธีการควบคุมช้างให้อยู่ในบริเวณที่กำหนด
 - (๓) การจัดการด้านสุขภาพอนามัย
 - (ก) เจ้าของช้างต้องดำเนินการตามระบบป้องกันโรคระบาดและระบบควบคุมโรคระบาดในช้างตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และจัดให้ช้างทุกเชือกได้รับวัคซีนป้องกันโรค การถ่ายพยาธิ และคำแนะนำของสัตวแพทย์เป็นประจำทุกปี
 - (ข) ความรู้ช้างต้องได้รับการอบรมในการสังเกตความผิดปกติของช้างและการปฐมพยาบาลช้างเบื้องต้น
 - (ค) จัดให้มียาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลช้างเบื้องต้นอย่างเพียงพอ
 - (ง) จัดให้มีมาตรการเฝ้าระวังโรคติดเชื้อไวรัสเฮอร์ปีส (Elephant Endotheliotropic Herpes Virus : EEHV) และจัดให้มีการสุ่มตรวจโรคไวรัสโรคช้างในปางช้างอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
 - (๔) การจัดการด้านพฤติกรรมตามธรรมชาติ
 - (ก) จัดให้ช้างทุกตัวสามารถแสดงพฤติกรรมในการหาอาหาร การเดิน การเล่น การนอน การผสมพันธุ์ การสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์กับช้างเชือกอื่น และจำกัดพฤติกรรมลักษณะก้าวร้าวที่เป็นอันตรายต่อช้างเชือกอื่น
 - (ข) มีแผนจัดการกับช้างตกมันและช้างอาละวาดได้อย่างเหมาะสม
 - (ค) ห้ามใช้งานช้างที่กำลังตกมัน
 - (๕) การจัดการด้านสภาวะทางจิตใจ
 - (ก) การปฏิบัติต่อช้างต้องเป็นไปตามหลักวิธีการควบคุมบังคับช้าง การสื่อสารกับช้าง และการเข้าหาช้าง โดยไม่ทำให้ช้างหวาดกลัวหรือหวาดระแวง เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน หรือสัตว์อื่น
 - (ข) จัดให้มีบริเวณเฉพาะเพื่อแยกกักสำหรับช้างที่นำเข้ามาใหม่ และช้างที่มีความหวาดกลัวหรือหวาดระแวง
 - (ค) มีการให้ความรู้และข้อควรระวังแก่ผู้มาเยี่ยมหรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาทำกิจกรรมกับช้างเพื่อป้องกันมิให้ช้างตื่นตกใจ หวาดกลัว หรือเกิดความเครียด
 - (ง) การหย่านมให้กระทำได้เมื่อลูกช้างมีอายุไม่น้อยกว่า ๓๐ เดือน โดยคำนึงถึงขนาดตัวและความสูงของลูกช้าง
 - (จ) จัดให้แม่ช้างพักท้องอย่างน้อย ๑๒ เดือน
- ข้อ ๕ เพื่อประโยชน์ในการจัดสวัสดิภาพช้างในปางช้าง ให้เจ้าของช้าง หรือความรูช้างปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าของช้างจัดให้มีควาญช้างอย่างเพียงพอสำหรับดูแลช้างแต่ละเชือกให้ได้รับการจัดสวัสดิภาพอย่างเหมาะสมตามประกาศนี้

(๒) การใช้ช้างเพื่อทำงาน หรือเพื่อการแสดง ต้องคำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจของช้าง และปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังนี้

(ก) การใช้ช้างเพื่อใช้เป็นพาหนะ

๑. ช้างที่ใช้ขี่แบบหลังเปล่า ต้องมีอายุตั้งแต่ ๑๐ ปี จนถึง ๖๐ ปีบริบูรณ์ หรือมีความสูงจากพื้นถึงไหล่ของช้าง ไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร

๒. ช้างที่ใช้ขี่แบบนั่งแหียง ต้องมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปี จนถึง ๖๐ ปีบริบูรณ์ หรือมีความสูงจากพื้นถึงไหล่ของช้าง ไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ เมตร

๓. การบรรทุกทุกคนหรือสิ่งของ น้ำหนักบรรทุกรวมต้องไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของน้ำหนักตัวของช้าง และไม่เกิน ๓๕๐ กิโลกรัม

๔. กำหนดเวลาทำงานปกติไม่เกิน ๘ ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาทำงานจริงไม่เกิน ๔ ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาทำงานติดต่อกันแต่ละครั้งต้องไม่เกิน ๑ ชั่วโมง และกำหนดเวลาพักช้าง หลังทำงานแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ นาที

๕. ระยะเวลาการฝึกช้างเพื่อใช้เป็นพาหนะ ต้องไม่เกินวันละ ๑ ชั่วโมง

(ข) การใช้ช้างเพื่อการแสดง

๑. ช้างที่จะใช้ในการแสดง ต้องมีอายุตั้งแต่ ๓ ปี จนถึง ๖๐ ปีบริบูรณ์

๒. ลักษณะการแสดงต้องไม่เป็นการแสดงที่มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของช้าง หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อช้าง เช่น การให้ช้างยืนสองขา การยืน นั่ง หรือเดินบนอุปกรณ์ต่าง ๆ การขับขี่อุปกรณ์ล้อเลื่อน การใช้เสียงดัง เป็นต้น

๓. กำหนดเวลาทำงานปกติไม่เกิน ๘ ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาทำงานจริงไม่เกิน ๔ ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาทำงานติดต่อกันแต่ละครั้งต้องไม่เกิน ๑ ชั่วโมง และกำหนดเวลาพักช้าง หลังทำงานแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ นาที

๔. ระยะเวลาการฝึกช้างเพื่อการแสดง ต้องไม่เกินวันละ ๑ ชั่วโมง

(ค) การใช้ช้างเพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกับช้าง

๑. ช้างที่จะใช้งาน ต้องมีอายุตั้งแต่ ๓ ปี จนถึง ๖๐ ปีบริบูรณ์

๒. กำหนดเวลาทำงานปกติไม่เกิน ๘ ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาทำงานจริงไม่เกิน ๔ ชั่วโมงต่อวัน ระยะเวลาทำงานติดต่อกันแต่ละครั้งต้องไม่เกิน ๑ ชั่วโมง และกำหนดเวลาพักช้าง หลังทำงานแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ นาที

๓. ระยะเวลาการฝึกช้างเพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกับช้าง ต้องไม่เกินวันละ ๑ ชั่วโมง

(ง) การใช้ช้างเพื่อการชักลาก

๑. ช้างที่จะใช้ชักลาก ต้องมีอายุตั้งแต่ ๒๕ ปี จนถึง ๕๐ ปีบริบูรณ์

๒. น้ำหนักสำหรับการชักลาก ช้างหนึ่งเชือกต้องไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของน้ำหนักตัว
 ๓. กำหนดเวลาทำงานปกติไม่เกิน ๔ ชั่วโมงต่อวัน
 ๔. ระยะทางในการชักลากทางราบ ครั้งละไม่เกิน ๕๐๐ เมตร และกำหนดเวลาพักช้างหลังทำงานแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ นาที
 ๕. ระยะทางในการชักลากทางลาดชัน ครั้งละไม่เกิน ๑๐๐ เมตร และกำหนดเวลาพักช้างหลังทำงานแต่ละครั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ นาที
- (๓) บันทึกและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับช้างในปางช้าง ดังนี้
 - (ก) บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับช้างแต่ละเชือก ประกอบด้วย
 ๑. หลักฐานการขึ้นทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด และหมายเลขไมโครชิพ (ถ้ามี)
 ๒. ประวัติสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพ การเจ็บป่วย การตกมัน การได้รับวัคซีนป้องกันโรค การตรวจคัดกรองโรค การผสมพันธุ์ และการตกลูก
 ๓. ประวัติการใช้งานช้างตามที่อธิบดีกรมปศุสัตว์ประกาศกำหนด
 - (ข) การจัดเก็บข้อมูลให้เจ้าของช้างเก็บรักษาตลอดอายุของช้างเชือกนั้น
 - (๔) การควบคุมและจับบังคับช้าง ต้องกระทำอย่างเหมาะสม เท่าที่จำเป็น และพอสมควรแก่เหตุ
 - (ก) ความรู้ช้างต้องได้รับการอบรมการควบคุมและจับบังคับช้าง รวมถึงการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิธีการควบคุมบังคับช้างและคำนึงถึงสวัสดิภาพช้างเป็นสำคัญ
 - (ข) การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการควบคุมและจับบังคับช้างสามารถกระทำได้ในกรณีที่ช้างอาจกระทำอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินและสัตว์อื่น
 - (๕) จัดเตรียมแผนสำรองกรณีเกิดโรคระบาด ภัยพิบัติ และเหตุฉุกเฉินอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดสวัสดิภาพของช้างอย่างร้ายแรง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ประภัตร โพธสุธน

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์